

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р *Петя Николова Бъркалова,*
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

**за дисертационен труд за присъждане
на образователната и научна степен 'доктор'
в област на висше образование: 2. Хуманитарни науки
професионално направление: 2.1. Филология
докторска програма: Съвременен български език – Синтаксис
Автор: *Димитър Паунов Георгиев***

Тема: „Копулативен тип предикативни отношения в българското сложно изречение”

Научен ръководител: *доц. д-р Петя Николова Бъркалова, ПУ „Паисий Хилендарски“*

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед Р33-2843/10.06.2019 год. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски” съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Копулативен тип предикативни отношения в българското сложно изречение” за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, докторска програма „Съвременен български език – Синтаксис“. Автор на дисертационния труд е *Димитър Паунов Георгиев* – докторант в редовна форма на обучение към Катедрата по български език с научен ръководител доц. д-р *Петя Николова Бъркалова* от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

2. Актуалност на тематиката

Природата на копулативния тип предикативни конструкции отдавна представлява интерес за лингвистиката. Съществуват и множество преплитания на проблематиката в изследвания по формална и символна логика, както и във философски трактати от античността до наши дни. За днешната синтактична наука в България темата е важна заради недокрай описания и обяснен синтаксис на българското сложно изречение. Фокусирането върху копулативните връзки в сложните изреченски структури дава богата възможност за емпирични и теоретични проучвания – както с инструментите на описателния синтаксис, така и с по-новите подходи на езиково моделиране.

3. Познаване на проблема

Димитър Георгиев е добре запознат с изследвания клас изречения. Теоретичните източници включват: 1. цялостен корпус от български граматика, чийто аналитичен преглед позволява да се проследи развоят на понятието, родовите и видовете характеристики, както и терминологията в българската традиция; 2. монографични трудове и статии в областта на съвременните синтактични теории, които са помогнали да се направи проблемен преглед на съществуващите дискусии и да се оформи собствената позиция; 3. корпус от емпирични данни, който доказва, че се стъпва на собствена база от нов и богат синтактичен материал.

Свидетелства за познаването на проблема се съдържат в изведената таблица с класификации и в множеството структурографски изображения на копулативен тип сложни изречения в дисертацията.

4. Методика на изследването

Докторантът е съчетал добре емпиричния подход, описателните фази и българската версия на генеративния синтаксис, в духа на теоретичното наследство на Й. Пенчев и учениците му.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Работата е добре структурирана и прецизирана, тя е научен текст с добре поднесено съдържание и спазена форма. Резултатите отговарят на целта на докторанта и на поставените за разрешаване изследователски задачи. Приносите са налице.

Дисертационният труд поставя темата за копулативния тип сложни изречения, като съзнателно не навлиза в „многоликата“ природа на самия копулативен глагол (занимание, определено като обезкуражаващо от Емил Бенвенист). Димитър Георгиев се фокусира върху десетките възможни синтактични „контексти“, в които копулативният глагол попада в сложното изречение. Така копулативният тип предикативни отношения в българското сложно изречение се разкриват целенасочено стъпка по стъпка върху широкото поле от емпирични, теоретични и теоретико-приложни решения в областта на съвременния български синтаксис. В това широко поле попадат типологични свойства на българското изречение като pro_{drop} параметъра и синтаксиса на безличните изречения; теоретичното осмисляне на функционалната категория IP (флексивен възел, чието дефиниране съвпада според Й. Пенчев с дефиницията за изречение); проблемите, свързани с приписване на семантични роли при предикати тип *verbum finitum* и предикати тип *copula+PrP*; дискусиата за категорията CP (изреченията като комплементизатори) и разбирането за комплементизаторите и адюнктите в сферата на копулативния тип предикация.

В резултат имаме успешен опит да се надгради систематизацията на копулативния тип сложни изречения, традиционно назовавани подложни и сказуемноопределителни според идентифицирането им с подложната и предикативната функция. Описани са и са изведени таблично формални и функционални критерии, чрез които докторантът идентифицира 62 класа сложни изречения, които като цяло разкриват нов и обогатен обобщен синтактичен модел на копулативния тип предикация в сложни съставни изреченски конструкции. Прототип е простото биноминативно изречение, но регистрираното вляво и вдясно от копулативния глагол многообразие на съставките говори за свежи находки в описанието на българското сложно изречение. Самата способност за наблюдение на близкородствени явления и тяхното разграничаване е един от ярките примери за успешен интелектуален резултат с фундаментална теоретична стойност.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Публикациите на Димитър Георгиев отразяват резултати от изследователския процес, получени на различни етапи от разгръщане на работата по дисертацията.

Три от публикациите са доклади от участие в Националната конференция за студенти и докторанти, провеждана ежегодно в Пловдив. Докладите са отпечатани в сборниците от XVII, XVIII и XIX конференция. Авторът е участвал веднъж и в Паисиевите четения, като докладът е отпечатан в Научните трудове на Пловдивския университет за 2015 г. Една от статиите е публикувана през 2017 г. в сборника „Доклади от Юбилейна научна сесия *Съвременни тенденции в езиковедските изследвания*“ (посветена на 85 години от рождението на проф д.ф.н. Йордан Пенчев).

7. Автореферат

Авторефератът (в обем от 32 страници) обективно отразява съдържанието на дисертационния труд, основните библиографски източници, публикациите по темата и приносите на автора.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Препоръчвам дисертационният труд бъде публикуван. В качеството си на монографичен труд той би запълнил съществуващите празнини в описанието на синтаксиса на българското сложно изречение. Трудът би зарадвал и всеки синтактик, който се доверява на формалните описания, от които могат да се изведат функционални интерпретации. От такъв труд се нуждае както научната общност у нас, така и българското учителство.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд на Димитър Георгиев обогатява българската синтактична наука с научни, научно-приложни и приложни резултати. Чрез труда си докторантът защитава своите задълбочени теоретични знания и професионални умения, като демонстрира качества за самостоятелно провеждане на научно изследване и умения за практически синтактичен анализ на синтактични единици с повишена сложност.

Поради гореизложеното убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено в дисертационния труд, автореферата и постигнатите резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’ на Димитър Паунов Георгиев в област на висше образование: 2. Хуманитарни науки; професионално направление: 2.1. Филология, докторска програма „Съвременен български език – Синтаксис“.

12.06. 2019 г.

Изготвил становището: .....

Доц. д-р Петя Бъркалова